
Overheid moet aan de slag met delen van informatie

Internet heeft geleerd dat het delen van informatie leidt tot een explosie van marktactiviteit en nieuwe diensten. De Nederlandse overheid draagt hier nauwelijks aan bij, terwijl ze met gemeenschapsgeld enorm veel informatie produceert. Dat moet anders, betogen **Jonneke de Jong en Bart Knubben**.

DE OVERHEID IS NIET AAN DE SLAG MET DELEN VAN INFORMATIE

DE OVERHEID IS NIET AAN DE SLAG MET DELEN VAN INFORMATIE

Voorbeelden als Google Maps, Wikipedia en Layar laten zien welke innovatieve diensten bedacht kunnen worden door voort te borduren op de informatie van een ander. De overheid laat het op dit gebied afweten. Het straatnamen- en postcodebestand van Nederland en geografische wegennetdata zijn voorbeelden van informatie die niet integraal en vrij beschikbaar is voor de ontwikkeling van nieuwe diensten. Waar het wel gebeurt, wordt direct de meerwaarde duidelijk. Zo gebruikt Funda informatie van het CBS om demografische informatie over de omgeving van woningen te geven. De Europese Commissie schat de potentiële toegevoegde waarde van hergebruik van overheidsinformatie voor Europa op 27 miljard euro. Naast de impuls aan innovatie zorgt hergebruik voor hogere kwaliteit van overheidsinformatie, omdat onvolkomenheden door het intensievere gebruik eerder aan het licht komen. Het derde voordeel is dat de door bedrijven ontwikkelde diensten extra communicatiekanalen vormen voor de overheid, waarmee ze haar doelgroepen beter kan bereiken. De burger vindt daardoor relevante over-

heidsinformatie vaker op een voor hem vanzelfsprekende plek, zoals Google Maps of de TomTom. Veel overheidsinformatie wordt momenteel helemaal niet of niet op een vindbare manier gepubliceerd. Als een overheidsorganisatie informatie wel publiceert, dan staan complexe of onduidelijke juridische voorwaarden hergebruik veelal in de weg. Wanneer hergebruik is toegestaan, dan worden vaak forse tarieven gevraagd. Bovendien wordt de informatie dan regelmatig in een formaat aangeboden dat hergebruik bemoeilijkt.

EU-richtlijn

De Europese richtlijn Hergebruik overheidsinformatie uit 2003 helpt niet echt. Deze verplicht overheidsorganisaties niet om informatie voor hergebruik aan te bieden. De richtlijn stelt slechts minimum-eisen, zoals niet-discriminatoire voorwaarden en een tariefplafond, wanneer een overheidsorganisatie informatie voor hergebruik beschikbaar stelt.

De richtlijn is door Nederland vrijwel zonder aanpassing opgenomen in de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Dit wettelijk kader uit 2005 vormt een achteruitgang ten opzichte van de eerdere, meer vooruitstrevende beleidslijn van de Nederlandse overheid. Bovendien ontbreekt de vertaalslag naar de beleidsuitvoering en is de Wob voor veel bestuurders een verwarrende plek omdat deze tot dan toe alleen bestuurlijke transparantie regelde. Overheidsorganisaties die desondanks werk willen maken van hergebruik lopen bij gebrek aan wegwijzers dan ook tegen allerlei bestuurlijke, juridische, economische en technische vragen aan, waar zij zelf een antwoord op moeten zoeken. Hergebruik van overheidsinformatie komt daardoor niet van de grond.

Wil Nederland de verborgen schat aan overheidsinformatie benutten, dan moet de overheid aan de hand van de volgende punten de regie pakken.

- 'Beschikbaar voor hergebruik, tenzij...'. Bedrijven en burgers hoeven niet eerst aan te tonen dat ze 'iets nuttigs' willen doen met overheidsinformatie. Innovaties laten zich namelijk niet voorspellen. Niet beschikbaar stellen kan alleen op basis van een limitatief aantal gronden, zoals privacy en staatsveiligheid.
- Gratis of maximaal tegen verstrekkingskosten. Voorbeelden in het buitenland laten zien dat lagere tarieven ruimschoots worden gecompenseerd door veel hogere afname en maatschappelijke baten. Kostenverrekening via de algemene middelen is efficiënter dan het vragen van een prijs wanneer de maatschappelijke baten breed zijn.
- Open standaarden en standaardlicentie. Informatie moet beschikbaar zijn in een voor hergebruik geschikte vorm.
- Catalogus met overheidsinformatie. Een online catalogus vergroot de vindbaarheid door informatiebronnen gestructureerd te ontsluiten. Alleen door zo regie te nemen kan de Nederlandse overheid het enorme potentieel benutten en is het label 'Overheid 2.0' meer dan een wassen neus.

Drs. Jonneke de Jong en mr. drs. Bart Knubben zijn als adviseur werkzaam bij Verdonck, Klooster & Associates (www.vka.nl).

